olerkiak

Amaren

marraztuta

oroimeneko

Ibon Muñoa

Ibon Muñoa Arizemendiarreta eibartarra 2000. urteko Urriak 18 batez atxiotu zigun espainiar poliziak. Orduandik estatu espainiarreko haibat espetxe ezagutu ditu, dispertsio politika krudela dela medio. Valdemoro, Cordoba, Burgos, Langraitz... Azkenengo bost urteetan Puerto I-eko espetxean daukate, Eibartik 990 kilometrotara.

Urte guzti hauetan, Euskal Preso Politikoen Kolektiboko beste kideekin batera hainbat ekiemenetan parte hartuz zein bere egunerokotasunean espetxe politikaren aurrean borrokan aritu izan da jo-ta-su. Tarteka-tarteka bere olerkiak idatzi eta helduarazteko aukerak aprobetxatu ditu.

Liburuxka honetan bere olerki batzuk biltzen dira, bere sormenaren adibide.

Amaren argazkiak
laztantzen ditudanean
haurtzaroko inguruak
oroimeneko mihisean
marraztuta dakuskit.
Arrajola eta Kurutzekua
zurekin ezagutu genituen
“Haize ona osasunarentzat”
zenioen.
Umeek dakiten eran
kerizpea atzetik
bizipoza aurretik
aldapan gora
hasten ginen.
Goitik genekusan
Eibarren bazirela
txoko gurariak.
Garai ilusiogarriak
atzean geratu ziren,
autopistak Kurutzekua
galdu zuen
ohituren aldaketak
baztertu Arrajola.
Ziegako bakardadean
zure akorduan
dihardudanean
orduko zirrara
berpizten zait

Urkiolak agurtu nau
Anbotok lagundu
gure sukaldean
betiko usain abegikorra.
Aitta laztan bat
amatxo bi zirri
malkorik gabe
baina hunkituta,
maitasun dizdiraz
jantzi dira begiak
aspaldiko ilusioa
eztitasunez mamitu da
Agurtzerakoan
atseginez entzun ditugu
atariko lagunen mezuak
samurki, liluraz
elkar besarkatu dugu
gauero bezala
urrutiko ziegan
ametsen txokoan.

Valentzia III espetxetik aitaren enterrutik bueltan.

Espetxetik
ekarri ninduten
txikitan
oratzen zenidan
bezain samur
hartu ninduzun
eskua.
begiak
ireki zenituen
berehala batzeko,
ez ninduzun
ezagutu.
zorionez
atseginez
onartu zenizkidan
ferekak eta laztanak,
umoretsu
irrifartxo bat
marraztu zenuen.
Zure larrua
leunki ukituz
gogora zetozkidan
Elgetako esnezaleen
kamioian
sartuta zegoen
haurra,
ezkontzako egunean
hain alaitsu
sentitu zen
gizona,
laguntzeko
beti prest
egon den aitxa.
Amaren
urtebetetze egunean
Giza eskubideen datan hil zara.

Hiletan
guztiz hunkituta
zure gorpuazetzan
aldera
begiratu dudanean,
gure baitan
ezti-ezti
goxo-goxo
amakin zaudela
jakin izan dut.

ARAKETA BATEN OSTEAN IDATZIRIKOAK

I

Etikaren
deiadar ozenak
inguratzen
nauanean,
buruan ongia
besterik ez zuen
mutiko hura
datorkit gogora.
Ume bihozbera
pozik
bizi zen
jolas eta irri
lore eta zirri,
bere amets
gozoen erdian.
Gerora
gizartearen ondoeza,
egitatearen
gordintasuna
ezagutu baitzuen,
gose eta gerra
diru eta herra,
jauntxo berekoien
jardun makurra.
Isur litezken
malko lazgarrienak
zerizkiola
oheratu baitzen.
Ispiluaren
aurrean
aspaldiko mutikoa
dakusadanean
utopiaren beharra
sentitzen dut,

Mundu hau
izan dadin
elkartasunaren etxea
biharko irrien aterpea.

II

Zurekin
pozik igaroko dut
gaurko bazkalostea
hizketan,
kafe bat
edango dugu
atsegin zaizun
tabernan.

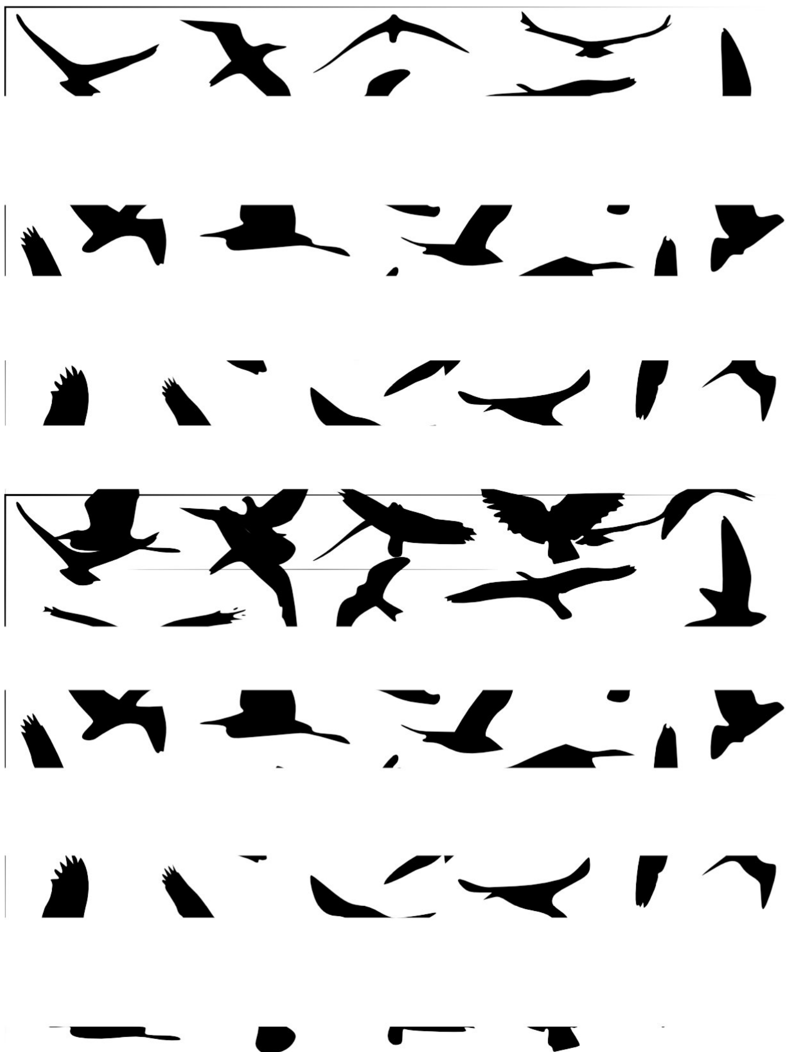
Maite nauzulako
izan dut
Euskal Herrira
etortzeko zoria,
horretarako
zirrikiturik
errez aurkitzen du
irudimen joriak.
Ohiko zirrarak
inguratu nau
jaso dudanean
kartazal bortxatua.
Une magiko hori
ederrago izaten baita
berba ilusiogarriak
eguzkitara irakurriz,
goxo-goxo,
gutunari darion
elkartasun usaina
arnastuz.
Bolaluma hartu dut,
alaitasunez bete da
ziega,
irrifarrez jantzi
mahaitxoa,
atzean uzteko
barra-handi gorriak,
hormatzar grisak.
Kaixo idatzi dut
adeitasunez,
eta kafearen lurruna
ezabatzerakoan
mirespenez
agurtuko zaitut.

ARAKETA BATEN OSTEAN IDATZIRIKOAK

III

Arnasa hartu duzu
eten dizute
zilborrestea,
amaren besoetan
bizi zara
espetxean.
Hego-haizeak
esan digu
kontu-kontari,
ilbeteak
lagundu ziola
erditzen amari,
negarrez
ireki zenizkiola
begiak munduari
bular guriak
zenituela
gogoz edoski.
Amatxok kantuz
alaitzen zaitu
ziegako bakardadean,
loa zaindu
artizarraren
babespean.
Zure ondoan
aberria gertuago
sentitzen baitu,
gero desiragarri
dakusa
katerik gabe lau,
zirri, laztan,
algara artean
liluratuta daukazu.

Seaskan zaude
guri begira
barretsuak irudikatuz
hunkitu gara,
biharko askatasunaren
atari baitzara
zure jaiotzakin
biziberritu baikara.

ENKARTELADAN ELKARTZEN DIRENENTZAT

Txaltxa-Zelai aldera
Begira
hamarnaka asmo eder
zutik Untzagan.
Amets askatzaileen
habia
maitasunaren adierazpen
argia
elkartasunaren islada
garbia.
Gure bizipoza zarete
gozotasunez
zuen esku samurretan
batzen garenean
Amnistiaren lerroan.

zuen esku samurretan batzen garenean Amnistiaren lerroan.

Eta baserriko gela hartan
desira aitortu gabea
grinatsu askatu zen
Egunsentian
maitasunaren jantziekin
dotoretu baitzen
Gure bizitzak
zoragarri uztartu ziren.
Milaka egun
hamaika ilbete
bizipen, aldarte, ezuste
igaro dira gurean.
Eta espetxeko gela hauetan
aldiro loratzen da
gure grina ederra
maitasunaren jantziekin
mardul darrai
sagar lurrinez onduta.

Etorri zara
ezinbestean
gero joateko,
begi ederrak
irrifar polita,
hitz atseginak,
hemen geratuko dira.
Joan zara,
Etsipenez
Utzi nauzu,
Samurtasunak
Bidaiaren nekea
Arintzen duela
Sentituko duzu.
Etorriko zara,
laztanak atzamarretan
batu direla,
iluntzean pozez
oroituko dut.
Joango zara
Eta itzuliko
behin eta berriz,
inongo ez den
porlanezko eremura,
maitasun zipriztinez
bustitzen den
mintzalekura
elkartasuna
lausotu ezin duen
kristal sendoaren
aurrera,
berrogei minutotan
ilusioak konpartitzeko,
bi mila kilometrotan
gurekin amets egiteko
"Euskal presoak Euskal Herrira".

Haitzak erauzi
patrikak loditzeko
mendien hezurdurak
birrindu
haranak bortizki
urratzeko.
Zuen mundua
gure Mundua da (ere)
baina zuen handinahiak
gure izadia
suntsitzen du,
bizitza baldintzatu.
Gure Euskal Herria
galzorian dago
baina udaberriko liliek
kolorez, auzolanean
porlanaren erreinua
lurpetuko dute.

MENTXU JOKINEN AMARI ZUZENDUA

Bihotzean goxo-goxo
sentitzen zaituztet,
euskaraz dagidanean
taupadaka diharduzue
eguneroko jardunen
ardatza baitzarete.
Zuen irrifarrea
maite nuelako
gozatuz segitzen duzue
mendien lurrinaz
itsasoaren kresalaz
erreken gurguriaz
askatasunaren egunean
zuentzat ospakizunen ohorea.
Gure bihotzetan aterpetuta zaudeten
etxekoak, aspaldiko adiskideak
ilunabarrean
zuekin elkartuko gara
Ama-Lurraren zelaietan
maite gaituztenen
bihotz samurretan

Mundua gure aberria
Izango balitz
etorkinik ez legoke
Izadia gu garela
onartuko bagenu
hondakinik ez legoke
Kultur aniztasuna
bultzatuko bagenu
jatorragoak izango ginateke
Euskara
erabiliko bagenu
euskaldunak izango ginateke
Herrien arteko elkartasuna
indartuko bagenu
aberatsak izango ginateke
Giza eskubideak
ezarriko bagenitu
zoriontsuak izango ginateke
Baldintzak jokatuz
Mundua maitatuz
Euskal Herria maitatuko dugu

Zure hutsunea
betetzeko ahalegina
egingo banu
alai samar
biziko nintzateke
burua eroso
sentituko nuke
baina bihotzak
ez luke ulertuko.
Zure melankoliaz
eraikitzen ditut
egunak
iraganeko kontuetan
orduak irabazi
zure hutsunea
zurekin bete dezaket
bakarrik maitea

Lorategian
ikusi ditut
gure kutunen
argazkiak,
usain gozoko
krabelin gorriekin
betargien edergarri,
ikurrina eta sua
gorazarre.
Ilusioaren
islada baitira
beren aurpegi
lasaiak,
etorkizun
oparo baten
iragarleak.
Dena eman
zioten
denok
maite dugun
askatasunari,
eskubideen
demokrazia
eraikitzeko
ardurei,
gaztaroa eskaini.
Horretan dihardugu
egunero
euren oroimena
omenduz.
Gudari Eguneko
hitzorduan,
ohorezko aurreskuaren
unean
Euskal Herria
dakusat
zuen begirada
garbian.

Oskarbi jaio da
gaurkoan eguna.
Ibarkurutzeko iturria
eguzkitara zoragarri
deritzo,
aurreko espaloian
panfletoak banatzen
diharduen gazteari.
Gustora freskatuko lituzke
masail gorriak
zorrotada ederretan,
baina, Arraguetatik
datozen herritarrek
idazkiaren mezuaz
jabetzea merezi dute.
Ibarkurutzeko altxorrak
Gaitasunik edukiko balu
orriaren edukia
irakurriko luke ere
gatazkaren konponketa
demokratikoakin
amesten baitu.
Ur gardenaren gurguria
dantzu gazteak
"eman hitza herriari"
isuri du
entzun nahi duenentzat
"zazpiak bat"
Euskal Herria
maite duenentzat,
liluraren liluraz
iturria besarkatu du
Estazio kalean
sartu aurretik.

Zerumugak belzturaren
agerpena iragarri zuen
armekin hedatu zuten
erregeen zaldunak
indoeuropear ideologia.
Eskubide bihozgabea
Jaingoiko handiusteak
eman omen zien.
Aintzinako berdinzaletasuna
gizarte hierarkizatuak
azpiratu baitzuen
militarren basakeriak
bizipoza.
Herri xaloen aberastasuna
zentzugabeki ustiatzeko
kulturak eta hizkuntzak
ezabatzeko
asmatu baitzituzten
Konkista eta Inperio hitzak
samalda gaiztoen
oinordekoek
“Terroristak, gudazaleak”
iraintzen dizkiete
gatazka demokratizatu
nahi dutenei.
Indarkeriaren dasta mingotsa
atsegin baitzaie.
Bortizkeri estrukturalak
bermatzen duen
status quo gotorra
gabezien zabortegian
datzan egunean
auzolanaren kolorea
zabalduko da berriro
zital haiek belztu zuten
euskaldunen zerumugan.

Ikasturtea hastear da
Esan dute irratian,
abuztu utzita atzean
sartu gara iralean,
berehala hedatuko dira
haurren algarak eskolan
goiztiarren urratsak kalean
bozinak errepidean,
eguneroko jardunen hotsa
pizten ari da herrian.

Politiko profesionalak
Ederki zeuden hondartzan,
ahaztuta ohiko batzarrak
botata etzaulkietan,
bulegoetan zain baitituzte
besaulkiak kerizpean,
badatoz patxadaz irrifartsu
larrua dute beltzaran,
joan zirenean bezain garratza
dirau gatazkak geurean.

Gatazkak azken hamarkadetan
ez du atsedenik hartu,
ongi daki hori,espetxeak
zigortu duena estu,
jaio ginenetik ez baitugu
inoizhemen ezagutu
lasai itzuli oporretatik
askatasunaz gozatu,
etengabeko ikastutea
ez da oraindik bukatu.

Ikasturtea polit hasi da
bakean Euskal Herrian,
hiriburua ezarri dugu
Iruña zaharrean,
euskaraz edonon dantzut pozik
goizeko osteratxoan
ametsetan bizi izan baitut
goxo ziegako ohean,
espetxerik gabeko irailak
behar ditugu geroan.

Kide bat jipoitu dutelako
gosez nago espetxean,
gertuko bidegabekeriak
jartzen zaitu ekinean.
Giharrak erabat motelduta
Jateko grina gogoan,
bizipoza urrituz joan baitzait
pisua galdutakoan,
gabezia zer den ikasi dut
baraua egiterakoan.

Afrikako larrainak, labore
Bakarrez erein ditugu,
Asiako ganbara oparoak
berekoitasunez hustu,
Amerikako oihan hezeak
gupidagabe suntsitu.

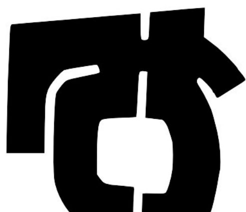
Elikatzen ez diren herriak,
zerbait jan dute helburu,
beren borroka bakarra baita
sabela ongi asetu.

Jakitun bait naiz sasoia laister
eskuratuko dudala,
ugari dago
jan ezinik dabilana,
jaiotzatik gosearen mende
uzkurtuta bizi dena,
gure munduak murriztu die
tak, bizi-itxaropena,
kontutan eduki barik Ama
denon kabia dela.

Zentzuz kontsumituko bagenu
Argi leudeke buruak
Bihotzak eskertuko liguke
Jango luke gosetiak
, kemenez galdeko lizkioke
handi-mandiari lurrak
,iruzurrez, bortxaz, mendeetan
bildutako ondasunak.

Elika dezagun kontzientzia
iraun dezan utopiak

Eibarren, 2009-ko Abenduan.

eibarko amnistiaren aldeko mugimendua